

Волинський національний університет
імені Лесі Українки

ACTA PAEDAGOGICA VOLYNIENSES

Випуск 3

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Вітюк Валентина Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна – *головний редактор*

Семенов Олександр Сергійович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Пріма Раїса Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Кузава Ірина Борисівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Половіна Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

Гудима Наталія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, керівник навчально-методичного відділу, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Україна

Онопрієнко Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, член-кореспондент НАПН України, завідувач відділу початкової освіти імені О. Я. Савченко, Інститут педагогіки НАПН України, Україна

Рібцун Юлія Валентинівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу логопедії, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, Україна

Алієва Нармін Абульфазівна, доктор філологічних наук, доцент, головний науковий співробітник, Інститут мовознавства імені І. Насімі Національної академії наук Азербайджану, Азербайджан

Ахмадов Гумеїр, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри підготовки науково-педагогічних кадрів, Інститут освіти Азербайджанської Республіки, Азербайджан

Букова Алена, доктор філософії, Інститут фізичного виховання та спорту, Університет імені Павла Йозефа Шафарика в Кошице, Словаччина

Хояк Малгожата, доктор, співробітник Інституту педагогіки, факультету педагогіки та психології, координатор групи із взаємодії з зовнішнім середовищем факультету педагогіки та психології, завідувач науково-дослідної лабораторії нейроосвіти Міждисциплінарної дослідної групи «NeuroEduLab», Університет Марі Кюрі-Склодовської, Республіка Польща

Журнал ухвалено до друку Вченою радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
27 серпня 2026 р., № 12

Науковий журнал «Acta Paedagogica Volynienses»
zareєстровано Рішенням Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення
№ 1834 від 21.12.2023 року.

Ідентифікатор медіа: R30-02328

Суб'єкт у сфері друкованих медіа: Волинський національний університет імені Лесі Українки
(просп. Волі, 13, м. Луцьк, 43025, post@vnu.edu.ua, тел. +38 (0332) 72-01-23).

Періодичність: 6 разів на рік.

Мови видання: українська, англійська, німецька, польська, іспанська, французька, болгарська.

«Acta Paedagogica Volynienses» включено до Переліку наукових фахових видань України
категорії Б у кластері розвиток людського капіталу, соціальні науки та журналістика
(спеціальності А1 – Освітні науки, А2 – Дошкільна освіта, А3 – Початкова освіта,
А6 – Спеціальна освіта) відповідно до Наказу МОН України № 928 від 11.06.2026 (додаток 12).

Офіційний сайт видання: www.journals.vnu.volyn.ua/index.php/pedagogy

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

УДК 378:373.2.011.3-051]:005.334

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2026.3.18>**Олена ПОЛОВІНА**

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти факультету педагогічної освіти, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна, 04053

ORCID: 0000-0001-6021-5677**Наталія ГОЛОТА**

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти факультету педагогічної освіти, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна, 04053

ORCID: 0000-0003-3748-753X**Тетяна ШИНКАР**

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти факультету педагогічної освіти, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна, 04053

ORCID: 0000-0002-5656-2032

Бібліографічний опис статті: Половіна, О., Голота, Н., Шинкар, Т. (2026). Вплив освітніх втрат на професійне становлення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 3, 144–151, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2026.3.18>

ВПЛИВ ОСВІТНІХ ВТРАТ НА ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено аналіз проблеми освітніх втрат та розривів у закладах освіти у контексті підготовки вихователів закладів дошкільної освіти, окреслено механізми їх подолання. Схарактеризовано ключові поняття дослідження, зокрема терміни «освітні втрати», «освітні розриви», «навчальні втрати» в сучасному науковому дискурсі; полікомпонентність поняття «освітні втрати» як комплексного показника освітньої системи загалом та особистісних здобутків зокрема.

Акцентовано, що освітні втрати/розриви є потужним викликом для системи вищої освіти, що загострюється в період соціально-політичної кризи та спричиняють зниження академічної успішності, породжують невпевненість молоді у власних силах, сприяють відтоку молодих фахівців за кордон. Обґрунтовано, що надзвичайно важливим для кожної особистості, починаючи з перших років життя, є індивідуальні освітні втрати – відсутність можливості побудувати власну освітню траєкторію, забезпечити розвиток здібностей. Визначено причини виникнення освітніх втрат в умовах воєнного часу, їх вплив як на систему освіти загалом, так і на становлення особистості зокрема, окреслюються механізми їх подолання в освітньому просторі закладу вищої освіти. Представлено результати дослідження, яке сприяло оперативному виявленню освітніх втрат здобувачів освіти. Встановлено, що на рівні закладу вищої освіти актуальною залишається вмотивованість здобувачів на професійну діяльність за фахом, яка прямо пропорційна успішності навчання. Пріоритетним напрямом є попередження освітніх втрат і робота над скороченням освітніх розривів, чому сприятимуть допомога кожному студенту в побудові власної освітньої траєкторії, спрямованої на уникнення прогалин у знаннях.

Виявлені основні труднощі в реалізації освітнього процесу в умовах воєнного стану в закладі вищої освіти, основні виклики та ризики освітніх втрат у підготовці вихователів закладів дошкільної освіти, презентовано механізми їхнього подолання.

Ключові слова: освітні втрати, навчальні втрати, освітні розриви, інститут освіти, підготовка вихователів закладів дошкільної освіти.

Olena POLOVINA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Preschool Education, Faculty of Pedagogical Education, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Bulvarno-Kudriavska str., 18/2, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0001-6021-5677

Natalya HOLOTA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Preschool Education, Faculty of Pedagogical Education, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Bulvarno-Kudriavska str., 18/2, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0003-3748-753X

Tetiana SHYNKAR

Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer at the Department of Preschool Education, Faculty of Pedagogical Education, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Bulvarno-Kudriavska str., 18/2, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0002-5656-2032

To cite this article: Polovina, O., Holota, N., Shynkar, T. (2026). Vplyv osvitnikh vtrat na profesiine stanovlennia maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity [The impact of educational losses on the professional development of future preschool educators]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 3, 144–151, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2026.3.18>

THE IMPACT OF EDUCATIONAL LOSSES ON THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE PRESCHOOL EDUCATORS

The article analyzes the problem of educational losses and gaps in educational institutions in the context of training preschool teachers. The study characterizes key concepts – specifically the terms "educational losses", "educational gaps", and "learning losses" within contemporary scholarly discourse – and examines the multi-component nature of the concept of "educational losses" as a complex indicator of the educational system as a whole and of individual achievements in particular.

It is emphasized that educational losses and gaps pose a significant challenge to the higher education system – one exacerbated by socio-political crises – leading to reduced academic performance, undermining young people's confidence in their abilities, and contributing to the outflow of young professionals abroad. It is established that individual educational losses – specifically, the inability to construct one's own educational trajectory and ensure the development of one's abilities – are of critical importance for every individual, starting from the earliest years of life. The causes of educational losses in wartime conditions are outlined, their impact on both the education system in general and on the formation of the individual in particular, and the mechanisms for overcoming them in the educational space of a higher education institution are outlined. The results of a study that contributed to the prompt identification of educational losses of students are presented. It has been established that, at the higher education institution level, student motivation for professional practice in their chosen field remains a critical factor, directly correlating with academic success. A priority area is the prevention of educational losses and the mitigation of educational gaps; this will be facilitated by assisting each student in designing an individual educational trajectory aimed at avoiding knowledge deficits.

The study identifies the primary difficulties in implementing the educational process at a higher education institution under martial law, as well as the key challenges and risks of educational losses in the training of preschool educators, and presents mechanisms for overcoming them.

Key words: educational losses, learning losses, educational gaps, educational institution, training of preschool teachers.

Актуальність проблеми. Освіта як найважливіший соціальний інститут кожного суспільства підтримує та розвиває його людський капітал, забезпечуючи розвиток суспільства загалом. Саме інститут освіти під час під час соціально-політичних криз, періодів невизначеності є консолідуючим чинником суспіль-

ства: громадяни здебільшого не відчують безпеку і впевненість у майбутньому, зростає тривога й напруженість у повсякденній рутині. В таких умовах соціально-психологічні функції інституту освіти мають надзвичайно важливе значення: не лише захисні – підтримка особистості, створення безпечного інформаційного та

освітнього простору, але й орієнтацію особистості на майбутнє – адаптація до змін, реалізація в особистісному та професійному плані.

На сьогодні освіта в Україні опинилася перед глобальними викликами: пандемія Covid-19, постковідний період, повномасштабне вторгнення країни-агресорки, руйнування освітньої інфраструктури, відтік педагогічних кадрів, здобувачів та потенційних здобувачів освітніх послуг, нерівний доступ здобувачів освіти до освітніх ресурсів, постійні повітряні тривоги та аварійні знеструмлення впливають як на діяльність закладів освіти загалом, так і на кожного здобувача освіти зокрема, починаючи з раннього віку. Наразі констатується зменшення контингенту вихованців закладів дошкільної освіти, учнів закладів загальної середньої освіти та студентів ЗВО й їх освітнього потенціалу, певна дезорганізація їх освітніх траєкторій зокрема через міграційні процеси, психологічну виснаженість всіх учасників освітнього процесу. Таким чином, можна констатувати, що освітня галузь як фундаментальний сектор соціально-гуманітарного і людського капіталу в нашій країні зазнала значних втрат і можна говорити про соціальні зміни, спричинені освітніми втратами на всіх рівнях освіти. Варто зазначити, що освітні втрати мають кумулятивний характер і поглиблюються через сукупність факторів – пандемію COVID-19, військові дії, тимчасову окупацію територій, міграційні процеси, руйнування інфраструктури закладів освіти тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти вивчення проблеми освітніх втрат знайшли своє висвітлення у працях вітчизняних та зарубіжних науковців як от: складова сучасної системи освіти; один із важливих напрямів дослідження якості освіти, як чинник позбавлення дітей та молоді можливостей всебічного розвитку й, відповідно як неординарний виклик для повоєнної відбудови України (А. Джурило, Дж. Колман, О. Локшина, Я. Мозгова, С. Рірдон, Г. Пандольфі, Л. Хоружа та інші). Зокрема, міжнародні організації: ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Світовий банк та інші трактують освітні втрати як будь які втрати знань або навичок та/або уповільнення чи переривання академічного прогресу, найчастіше через тривалі пропуски або перерви в навчанні учня. Експерти Аналітичного центру CEDOS визначають освітні втрати у знаннях і навичках,

які виникають в учнівства під час освітнього процесу у порівнянні зі стандартами освіти та очікуваними результатами навчальних здобутків. Разом з тим освітні втрати не можна отожднювати з навчальними втратами, оскільки поняття «освітні втрати» є ширшим та глибшим, ніж поняття «навчальні втрати». У широкому сенсі освітні втрати означають не лише прогалини у знаннях, але й відсутність можливості для розвитку потенціалу особистості загалом, різних її складових: інтелектуальної, соціальної, емоційної, психологічної.

Можна констатувати, що освітні втрати нині розглядаються як комплексний показник освітньої системи загалом та особистісних здобутків зокрема.

Зупинимося на дослідженні поняття «освітні втрати» у вітчизняному науковому дискурсі. Зазначимо, що у науковій літературі й дотепер вживаються різні дефініції «освітні втрати», «навчальні втрати», «освітні розриви», «прогалини у навчанні», вживання яких має досить часто синонімічний та безсистемний характер. Як слушно зазначає Л. Хоружа, такий стан суттєво ускладнює наукову комунікацію та розроблення ефективних стратегій подолання цих негативних явищ (Хоружа Л., 2026).

Зокрема освітні втрати трактуються як поглиблення нерівності у здобутті освіти дітьми та молоддю з різних страт суспільства та різних регіонів країни, а відтак й як загроза можливості громадянам з вразливих категорій населення отримати вищу освіту. Так, у дослідженні Ю. Назаренко обґрунтовується, що на рівень результатів навчання впливають рівень доходів родини (діти з більш заможних родин мають більш сучасні засоби та кращий доступ до інтернету), а також освіта батьків та їхня залученість до освітнього процесу (наскільки батьки цікавляться навчанням дитини та підтримують її, створюють удома відповідний освітній простір та забезпечують навчальними матеріалами) (Назаренко Ю., 2022)

Дослідження вітчизняних науковців (О. Глушко, О. Локшина, Ю. Назаренко та інші) узагальнили міжнародний досвід щодо подолання освітніх втрат, зумовлених воєнними діями, проаналізували підходи до проблеми освітніх втрат в умовах воєнного стану, механізмів їх діагностики та компенсації (О. Локшина, О. Топузов, М. Головка), експеримен-

тальних досліджень із виявлення освітніх втрат в українській системі загальної середньої освіти, пов'язаних із переходом на дистанційне навчання (Топузов О., Головка М., Локшина О., 2023).

Українськими науковцями (О. Локшина, А. Джурило, О. Максименко, О. Шпарик) встановлено, що в англомовному просторі для позначення реалії втрат, що пов'язані з освітнім процесом, переважно використовуються термін «learninglosses», що українською мовою доречніше інтерпретувати як навчальні втрати. Визначено, що під цим поняттям зарубіжні дослідники розуміють зниження рівня знань і навичок учнів. Встановлено два типи навчальних втрат, а саме «забування» (втрата раніше набутого знання під час навчання) та «втрачене» навчання (очікуване навчання, яке не відбулося/ не відбувається з причин неможливості забезпечити очне навчання). Так, загалом дефініція «освітні втрати» трактується як уповільнення (або переривання) освітнього прогресу через великі прогалини або паузи. В свою чергу, освітні розриви розглядаються як значна стійка різниця в освітніх досягненнях між різними категоріями учнів, значна та стійка різниця в успішності між різними категоріями учнівства – із сільської та міської місцевості, із різних типів закладів освіти. На індивідуальному рівні навчальні втрати означають втрату можливості всебічного розвитку та розкриття потенціалу. Освітні втрати викликані такими чинниками, як: несприятливі умови, погіршення процесу набуття компетентностей, розривами – неоднаковою мірою освітнього впливу, та різним освітнім впливом на різні страти населення. Освітні втрати (розриви) призводять до зниження темпу розвитку. (Локшина О., Джурило А., Максименко О., Шпарик О., 2023).

На відміну від освітніх втрат, розриви мають структурний характер і можуть існувати незалежно від кризових ситуацій, відображаючи системну нерівність в освітньому середовищі (Хоружа Л., 2026). Поняття «освітні розриви», на думку науковців, теж є полікомпонентним утворенням: навчальні розриви (значна й стійка різниця в академічній успішності між різними групами /категоріями учнівства/студентства); прогалина-розрив у досягненнях, що означає будь яку значну й стійку різницю в академічній

успішності між учнями та студентством з різних страт населення, з різних регіонів країни; прогалина-розрив у можливостях – стосується ресурсів щодо забезпечення можливостей та ресурсу до забезпечення повноцінної освітньої діяльності. Таким чином, освітні розриви – це і відсутність доступу до кваліфікованих педагогів, якісних навчальних матеріалів, культурних ресурсів.

Науковці та експерти в галузі освіти стверджують, що освітні втрати негативно впливають на розвиток особистості, зокрема через унеможливлення розкриття її потенціалу, відсутність перспектив для повноцінного оволодіння професійними компетентностями, а також гальмуватимуть розвиток і добробут суспільства в майбутньому. Слід враховувати, що освітні втрати й освітні розриви мають кумулятивний (накопичувальний) характер, тенденцію до поглиблення, у разі відсутності або недостатності заходів, спрямованих на їх усунення.

На нашу думку, надзвичайно важливим для кожної особистості, починаючи з перших років життя, є індивідуальні освітні втрати – відсутність можливості побудувати власну освітню траєкторію, забезпечити розвиток здібностей.

Мета статті – здійснити аналіз проблеми освітніх втрат та розривів у закладах освіти зокрема в контексті підготовки вихователів закладів дошкільної освіти, окреслити механізми їх подолання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освітні втрати впливають на систему освіти на всіх її рівнях, від дошкільної – до системи вищої освіти. Окремою категорією є молоді люди, які обрали професію педагога, адже майбутнє суспільства завжди залежить від того, які цінності закладені у зростаючих поколіннях. Надзвичайно важливим є дошкільне дитинство, адже саме в цей період закладається фундамент становлення особистості. Сучасний вихователь покликаний увести дитину в соціокультурний простір, залучити до цінностей культури, допомогти пізнати навколишнє, досягнути реалії буття. Тому ми прагнули дослідити, як освітні втрати впливають на професійне становлення майбутнього вихователя у процесі професійної підготовки.

Опитування проводилося у період з 4 по 17 листопада 2025 року з метою з'ясування

рівня обізнаності здобувачів щодо освітніх втрат/розривів ти визначення шляхів їх подолання науково-педагогічними працівниками кафедри дошкільної освіти. За орієнтир вектору думок здобувачів були взяті такі визначення як от: «Освітні розриви» – відмінність у рівні середніх результатів навчання між академічними групами під час звичного доступу до освіти; «Освітні втрати» – зумовлені обмеженим доступом до освіти. Ці визначення були представлені в передмові до анкети, водночас вони не вплинули на верифікацію відповідей респондентів, що підтвердилося відповідями. В опитуванні взяли участь 181 респондент, а саме: здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – 143 особи (1 курс – 33 (18,2%), 2 курс – 20 (11%), 3 курс – 59 (32,6%), 4 курс – 31 (17,1%); 38 здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з яких 88 (48,6%) – денна форма, 93 (51,4%) – заочна форма навчання (1 курс – 21 (11,6%), 2 курс – 17 (9,4%)). Респонденти переважно навчалися: у змішаному форматі – 69,6%, очно – 17,7%, дистанційно – 12,7%; 93% зазначили, що навчаються в Україні, лише 3,9% перебувають за кордоном і мають індивідуальний графік навчання. Аналіз відповідей студентів дозволив встановити, що поняття «освітні втрати» 28,2% респондентів розуміють як кількісне та якісне відставання у засвоєнні навчального матеріалу; 28,2% розуміють як пропущений матеріал; 19,3% розуміють як втрату мотивації до навчання; 22,1% розуміють як зниження якості знань і вмінь.

Стосовно поняття «освітні розриви», наше дослідження дозволило встановити, що 51,4% респондентів розуміють це поняття у контексті зниження мотивації до навчання в умовах воєнного стану в порівнянні з довоєнним періодом; 44,2% розуміють як їх як зниження приросту у результатах навчання в умовах воєнного стану у порівнянні з довоєнним періодом.

У подальшому спілкуванні зі студентами ми з'ясували, що вони відчувають зниження мотивації до навчання (38%), яке загалом не пов'язане з втратою інтересу до майбутньої професійної діяльності, а скоріше за все – труднощами, що викликають умови невизначеності. Також проведене нами дослідження дозволило встановити, що освітні втрати/освітні розриви найбільш відчутніші для здобувачів під

час опанування: психолого-педагогічних дисциплін – 16%; методик фахових дисциплін – 14,4%; практик в ЗДО – 11%; теоретичної підготовки – 21%; практичних умінь – 16,6%; дослідницької діяльності – 13,3%.

Зокрема виявилось, що причинами освітніх втрат/освітніх розривів здобувачі вважають: перевантаження навчальними завданнями – 40,9%; технічні труднощі (перебої у роботі Інтернету, неможливістю використовувати пристрої при відключенні світла) – 17,1%; недостатню самоорганізацію – 14,9%; низьку мотивацію – 12,2%; нестачу живого спілкування з викладачами – 9,9%.

Щодо впливу воєнного стану на різні аспекти освітнього процесу типовими відповідями респондентів були «не вплинув» близько 37%, «дещо погіршився» – показник варіювався від 40 до 60%. Відповіді стосувалися:

- якості засвоєння теоретичного матеріалу (педагогіка, психологія, фахові методики);
- якості розвитку практичних умінь (педагогіка, психологія, фахові методики)
- якості розвитку фахових компетентностей у процесі навчальної/виробничої практики в ЗДО
- мотивації та здатності до концентрації (зазначено найбільший показник 70%)
- доступу до Інтернету, техніки та необхідних навчальних матеріалів
- якості комунікації з викладачами та одногрупниками – також значний показник 58%.

Серед чинників, пов'язаних з воєнним станом, що вплинули на якість підготовки здобувачів: перерви в навчанні через повітряні тривоги; перебої з електропостачанням/інтернету; психологічний стан (тривога, стрес, страх, втрата близьких); фізіологічні наслідки (недосипання, втома від перебування в укриттях). Натомість, такі чинники, як необхідність виконувати волонтерську роботу або іншу діяльність, пов'язану з війною; відчуття невизначеності майбутнього та актуальності обраної професії; зміна формату навчання (очне/дистанційне) – вплинули не суттєво.

Зміну місця проживання студентів та їхніх родин (з окупованих територій в інші регіони України або за кордон) – всі респонденти зазначили як чинник, який не впливає на якість підготовки. Найбільшу увагу привернули означені респондентами причини, які вплинули на

якість підготовки: тривоги, вимкнення світла, стресові ситуації, невизначеність, психологічний стан, тривогу за рідних, які перебувають на війні, емоційне вигорання, нестабільну безпекову ситуацію у регіоні проживання, проблеми побутового характеру, невпевненість у завтрашньому дні, зміна пріоритетів.

Позитивним та оптимістичним фактором серед відповідей студентів виявилися відповіді, на кшталт «Якщо є ціль – перешкоди не страшні!». Заслужують на увагу відповіді студентів щодо очікуваної підтримки з боку викладацького складу, що сприятимуть побудові індивідуальної освітньої траєкторії кожного студента: гнучкий графік навчання та крайдат виконання завдань в ЕНК – 73,3%; психологічна підтримка – 55%; академічна підтримка (додаткові консультації, роз'яснення матеріалу) – 22,2%; технічна підтримка (наприклад, доступ до інтернету, пристроїв) – 21,7%.

Серед означених ресурсів та інструментів подолання освітніх втрат/розривів найбільш поширеними були: електронні навчальні курси на платформі Moodle – 43%; відеолекції – 37%; онлайн-консультації – 30%; інтерактивні завдання – 29%; відеоконференції в GoogleMeet / Zoom – 53%. Серед очікувань від викладачів кафедри дошкільної освіти щодо компенсації освітніх втрат/розривів респонденти зазначили: ліквідацію крайдат, відсутність точок контролю, полегшення та зменшення кількості завдань, онлайн-зустрічі для повторення й закріплення найважливіших тем, збільшення практичних завдань, забезпечення психологічної підтримки студентів, після нічних тривог – переведення навчання у дистанційну форму, читання лекцій тільки наживо. Таких відповідей – 60%. Відмітними є 40% відповідей, які відзначають, що все задовольняє, викладачі роблять максимум, цитата: «Низький уклін їм всім і подяка! Іноді мені здається, що викладачі живуть на роботі і для нас, студентів, віддаючи свій весь час. Але вони також люди, які живуть у війні». Це є свідченням розвиненої емпатії як якості особистості, значущої для людини, яка обрала педагогічну професію.

Для компенсації освітніх втрат/розривів здобувачі використовують: самостійне навчання, опрацювання матеріалів в ЕНК, удосконалення навичок під час проходження практики,

систематичне відвідування занять, вивчення додаткових джерел, відповідальне ставлення до навчання та практику психологічної самопомогі, самомотивацію, самоосвіту, зануреність у навчання, застосування навичок таймменеджменту, дотримання дедлайнів, неформальне спілкування з одногрупниками, відвідування пар наживо, визначення пріоритетів на користь навчання, відвідування вебінарів, які пропонує випускова кафедра.

З метою реагування на запити здобувачів щодо подолання освітніх втрат/розривів НПП кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Університету Грінченка застосовують:

- моніторинг можливостей і запитів здобувачів (опитування, анкетування, бесіди);
- адаптацію та диференціацію завдань;
- індивідуальні освітні траєкторії;
- додаткові консультації, наставницькі сесії, розроблення додаткового контенту з ключових навчальних тем кожної дисципліни для здобувачів, які відчують труднощі;
- групові зустрічі, роботу в малих групах, кураторський супровід, неформальне спілкування;
- оптимізацію та оновлення матеріалів в ЕНК;
- створення «практичних кейсів», скарбничок позитивного досвіду вирішення ситуацій;
- візуалізацію теоретичного матеріалу фреймами, схемами, графічними моделями для покращення концентрації уваги під час сприймання;
- застосування практик емоційного розвантаження, рефлексійний підхід, арттехніки, рольові етюди («заземлення»);
- поповнення ресурсу мистецтвом;
- стабільну комунікацію через електронні пошти та інші месенджери;
- забезпечення варіативності ресурсів для самоосвіти;
- позитивне випереджувальне оцінювання;
- створення «ситуації успіху» для посилення мотивації.

Водночас, варто зазначити, що це кропітка робота, яка потребує постійного вдосконалення методологічного інструментарію взаємодії зі здобувачами, орієнтування на їхні індивідуальні особливості, які проєктуються на освітню діяльність.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином можна констатувати, що освітні втрати/розриви є потужним викликом для системи вищої освіти, що загострюється в період соціально-політичної кризи та спричиняють зниження академічної успішності, породжують невпевненість молоді у власних силах, сприяють відтоку молодих фахівців за кордон. З поміж інструментів подолання освітніх втрат суттєвим є вирішення цієї проблеми на рівні ЗЗСО. На рівні ЗВО актуальною залишається вмотивованість здобувачів на професійну діяльність за фахом, яка прямо пропорційна успішності навчання. Пріоритетним напрямом є поперед-

ження освітніх втрат і робота над скороченням освітніх розривів, чому сприятимуть допомога кожному студенту в побудові власної освітньої траєкторії, спрямованої на уникнення прогалин у знаннях.

Конфлікт інтересів: один із авторів є членом редакційної колегії журналу. Для забезпечення незалежності редакційного процесу рукопис розглядався редактором, який не мав конфлікту інтересів з автором. Автор не брав участі у відборі рецензентів, процесі рецензування та прийнятті рішення щодо публікації статті. Рукопис пройшов стандартну процедуру подвійного сліпого рецензування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бичко Г., Терещенко В. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання. Український центр оцінювання якості освіти. 2023. 30 с. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Learning-losses_Ukraine.pdf
2. Кірієнко У. Інформаційно-аналітичні матеріали: дослідження змін в освітньому просторі України в умовах війни (соціологічний вимір). Київ, 2023. 14 с.
3. Локшина О., Джурило А., Максименко О., Шпарик О. До питання про навчальні втрати: термінологічний концепт у сучасному науково-педагогічному дискурсі. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 2. С. 5–18. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-2-5-18>
4. Назаренко Ю. Освітні втрати: підходи до вимірювання та компенсації. Київ: CEDOS, 2022. 23 с. URL: https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/zapyska_osvitni-vtraty.pdf
5. Мозгова Я. П. Стан дослідженості проблеми освітніх утрат і освітніх розривів у зарубіжній науковій думці. *Академічні візії*. 2024. Вип. 38. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18884042>
6. Освітній процес в умовах війни: тенденції та висновки. URL: <https://osvita.ua/school/88943/> (дата звернення: 26.06.2026).
7. Рекомендації слухань у Комітеті з питань освіти, науки та інновацій : «Освітні втрати й освітні розриви на рівні ЗСО: вимірювання та механізми подолання» (протокол № 122 від 07.06.2023) / *Верховна Рада України*. URL: https://kno.rada.gov.ua/news/main_news/76133.html
8. Топузов О., Головка М., Локшина О. Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 1. С. 5–13. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-5-13>
9. Хоружа Л. Л. Освітні втрати та освітні розриви в українській педагогічній думці: генеза понять, діагностика та стратегії подолання. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2026. № 27. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19002732>
10. Coleman J. S., Campbell E. Q., Hobson C. J., McPartland J., Mood A. M., Weinfeld F. D., York R. L. *Equality of Educational Opportunity*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1966. 737 p.
11. Reardon S. F. The widening academic achievement gap between the rich and the poor: new evidence and possible explanations. In : Duncan G. J., Murnane R. J. (Eds.). *Whither Opportunity? Rising Inequality, Schools, and Children's Life Chances*. New York: Russell Sage Foundation, 2011. P. 91–115.

REFERENCES:

1. Bychko, H., & Tereshchenko, V. (2023). Navchalni vtraty: sutnist, prychyny, naslidky ta shliakhy podolannia [Learning losses: Essence, causes, consequences and ways to overcome]. Kyiv: Ukrainskyi tsentr otsiniuvannia yakosti osvity. Retrieved from https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Learning-losses_Ukraine.pdf [in Ukrainian].
2. Kirienko, U. (2023). Informatsiino-analitychni materialy: doslidzhennia zmin v osvitnomu prostori Ukrainy v umovakh viiny (sotsiologichnyi vymir) [Information and analytical materials: Study of changes in the educational space of Ukraine in wartime (sociological dimension)]. Kyiv [in Ukrainian].

3. Lokshyna, O., Dzhurylo, A., Maksymenko, O., & Shparyk, O. (2023). Do pytannia pro navchalni vtraty: terminolohichniy kontsept u suchasnomu naukovu-pedahohichnomu dyskursi [On the issue of learning losses: Terminological concept in modern scientific and pedagogical discourse]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal – Ukrainian Pedagogical Journal*, 2, 5–18. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-2-5-18> [in Ukrainian].
4. Mozghova, Y. P. (2024). Stan doslidzhenosti problem osvityv utrat i osvityv rozryviv u zarubizhnii naukovi dumtsi [The state of research on educational losses and gaps in foreign scientific thought]. *Akademichni vizii – Academic Visions*, 38. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18884042> [in Ukrainian].
5. Nazarenko, Y. (2022). Osvitnivtraty: pidkhody do vymirivannia ta kompensatsii [Educational losses: Approaches to measurement and compensation]. Kyiv: CEDOS. Retrieved from https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/zapyska_osvitni-vtraty.pdf [in Ukrainian].
6. Osvitnii protses v umovakhviiny: tendentsii ta vysnovky [Educational process in wartime: Trends and conclusions]. (2026). Retrieved from <https://osvita.ua/school/88943/> [in Ukrainian].
7. Rekomendatsii slukhan u Komiteti z pytanosvity, nauky ta innovatsii: «Osvitni vtraty y osvitni rozryvy narivni ZSO: vymirivannia ta mekhanizmy podolannia» (protokol № 122 vid 07.06.2023) [Recommendations of the hearings of the Committee on Education, Science and Innovation: “Educational losses and gaps at the level of general secondary education: Measurement and mechanisms for overcoming”]. (2023). Kyiv: Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from https://kno.rada.gov.ua/news/main_news/76133.html [in Ukrainian].
8. Topuzov, O., Holovko, M., & Lokshyna, O. (2023). Osvitni vtraty v period voiennoho stanu: problem diahnostryky ta kompensatsii [Educational losses during martial law: Problems of diagnosis and compensation]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal – Ukrainian Pedagogical Journal*, 1, 5–13. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-5-13> [in Ukrainian].
9. Khoruzha, L. L. (2026). Osvitni vtraty ta osvitni rozryvy v ukrainskii pedahohichnii dumtsi: genezaponiat, diahnostryka ta stratehii podolannia [Educational losses and gaps in Ukrainian pedagogical thought: Genesis of concepts, diagnostics and strategies for overcoming]. *Pedahohichna akademiia: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: Scientific Notes*, 27. <https://doi.org/10.5281/zenodo.19002732> [in Ukrainian].
10. Coleman, J. S., Campbell, E. Q., Hobson, C. J., McPartland, J., Mood, A. M., Weinfeld, F. D., & York, R. L. (1966). *Equality of educational opportunity*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
11. Reardon, S. F. (2011). The widening academic achievement gap between the rich and the poor: New evidence and possible explanations. In G. J. Duncan & R. J. Murnane (Eds.), *Whither opportunity? Rising inequality, schools, and children's life chances* (pp. 91–115). New York: Russell Sage Foundation.

Дата першого надходження статті до видання: 26.06.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 31.07.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 08.09.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1
ОСВІТНІ НАУКИ**Олександр АНТОНЧУК**НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕТАП
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ 3**Роман БЕРЕЗА, Олександр GERUS, Олег ГОДОВАНСЬКИЙ**

ІНТРОСПЕКЦІЯ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ ВИХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....10

Володимир ДОВГОПОЛСУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБІТНІХ АВІАЦІЙНИХ ІНЖЕНЕРІВ У ЧИТАННІ ТА ПИСЬМІ..... 17**Ірина ЗАБІЯКА**

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА І НАВЧАННЯ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....27

Станіслав КАРАМАН, Ольга КАРАМАНПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ РІЗНОВІКОВИХ КАТЕГОРІЙ У РЕАЛІЯХ НЕСТАБІЛЬНОГО СЬОГОДЕННЯ...33**Петро КРАВЧЕНКО, Богдан ДЕШКО, Василь ФАЗАН**ОСВІТНЬО-ВИХОВНИЙ ТА ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД НА СВЯТЕ ЄВАНГЕЛІЄ
ЯК ВИЯВ ЛЮБОВІ ГОСПОДА БОГА ДО СВОГО ТВОРІННЯ.....40**Тетяна КРІПАК**ШЛЯХИ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВ ЯК ВАЖЛИВОЇ СКЛАДОВОЇ РЕФОРМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ
(ДОСВІД КРИВОРІЗЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ)..... 48**Сергій МАМИЧЕНКО**ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ МЕТОДОЛОГІЇ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ:
ОСОБЛИВОСТІ Й ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТ.).....57**Ольга ОГІРКО, Наталія ГАЛАЙКО, Тарас РУДИЙ**ДИСКРЕТНО-МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ АЛГОРИТМІЧНОГО
МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ІТ-СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....65**Віра СТРЮКОВА**МОДЕЛЬ ПЕРЕВЕРНУТОГО КЛАСУ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ:
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... 74**Олена ТИМОШЕНКО, Сергій ЯГОДЗІНСЬКИЙ, Анатолій КОЗИНЕЦЬ**ГІБРИДНА МОДЕЛЬ БЕЗПЕРЕРВНОГО СУПРОВОДУ ЗДОБУВАЧІВ
ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....84**Роман ФРАНКІВ, Артем ВІТЮК**ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ ТА ДИЗАЙНЕРІВ..... 93РОЗДІЛ 2
ДОШКІЛЬНА ОСВІТА**Юлія ВОЛИНЕЦЬ, Надія СТАДНІК, Ірина ТОВТ, Тетяна ПАНЧЕНКО**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ ДО ЗАКЛАДУ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ СЕНДПЛЕЮ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....104**Ірина ГРЕЧИШКІНА, Тамара МАРКОТЕНКО**МОВНО-МОВЛЕННЄВА ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ТА ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ.....113**Марина ДЕМЧЕНКО**ВЕБ-ВІКТОРИНА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....121**Ольга НЕГРІЙ**СЕКСУАЛЬНА ОСВІТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УКРАЇНІ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....127

Ірина НЕГРІЙ

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ТВОРАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....135

Олена ПОЛОВІНА, Наталія ГОЛОТА, Тетяна ШИНКАР

ВПЛИВ ОСВІТНІХ ВТРАТ НА ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....144

РОЗДІЛ 3

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Світлана АТАМАНСЬКА, Роксолан ДЕРЕГА

ОСВІТА БЕЗ НАДЛИШКОВОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ФОРМУВАННЯ «ПОВІЛЬНОГО» МИСЛЕННЯ,
ДОВГОЇ УВАГИ ТА НАВЧАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОСТІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....152

Валентина ВІТЮК

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНІК ЧИТАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЛІРИЧНИХ ТВОРІВ
У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....161

Оксана ДАНИЛЮК

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФОНЕТИКИ167

Наталія ІОВХІМЧУК, Тетяна ЗДІХОВСЬКА

РИТОРИЧНА ЕТИКА ПЕДАГОГА В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....172

Леся КОЛТОК

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
ЗАСОБАМИ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У КУРСІ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ».....178

Світлана ПРОХОРЕНКО

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ПАРАДИГМІ.....183

Марта ПРОЦ, Наталія ЯРЕМЧУК

ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК СТРАТЕГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ.....189

Наталія СІРАНЧУК, Світлана РОМАНЮК

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....196

Людмила ШВИДУН

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ВПРАВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ
ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....208

РОЗДІЛ 4

СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА

Лариса ВОРОНА, Ірина МАКАРЕНКО, Анастасія МОРДОВЦЕВА

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ
З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....216

Olena GAYEVSKA

INTERDISCIPLINARY CONTEXT OF MEMORY: DIGITAL TECHNOLOGIES SUPPORTING
DEVELOPMENT OF CHILDREN WITH ASD225

Ірина КУЗАВА

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З КОМПЛЕКСНИМИ ПОРУШЕННЯМИ
В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....244

Наталія РОМАНИШИН

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ СТАНІВ НЕДОРОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ.....251

CONTENTS

SECTION 1 EDUCATIONAL SCIENCES

Oleksander ANTONCHUK EDUCATIONAL PRACTICE AS AN IMPORTANT STAGE OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF A UKRAINIAN LANGUAGE TEACHER.....	3
Roman BEREZA, Oleksandr HERUS, Oleh HODOVANSKYI INTROSPECTION AS A METHOD OF DEVELOPING THE EDUCATIONAL CULTURE OF MILITARY PERSONNEL.....	10
Volodymyr DOVHOPOL CONTEMPORARY APPROACHES TO DEVELOPING THE ENGLISH-LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE AVIATION ENGINEERS IN READING AND WRITING.....	17
Iryna ZABIJAKA VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING IN EUROPEAN UNION COUNTRIES.....	27
Stanislav KARAMAN, Olha KARAMAN PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR DEVELOPING HEALTH-PRESERVING COMPETENCE AMONG LEARNERS OF DIFFERENT AGE CATEGORIES IN THE REALITIES OF TODAY'S UNCERTAIN WORLD.....	33
Petro KRAVCHENKO, Bogdan DESHKO, Vasyl FAZAN AN EDUCATIONAL AND PHILOSOPHICAL PERSPECTIVE ON THE HOLY GOSPEL AS A MANIFESTATION OF THE LORD GOD'S LOVE FOR HIS CREATION.....	40
Tetiana KRIPAK WAYS OF CAREER GUIDANCE FOR STUDENTS AS AN IMPORTANT COMPONENT OF EDUCATION REFORM IN UKRAINE (EXPERIENCE OF KRYVYI RIH URBAN TERRITORIAL COMMUNITY).....	48
Serhii MAMYCHENKO THE CONCEPTUAL AND TERMINOLOGICAL DIMENSION OF HIGHER EDUCATION PEDAGOGY METHODOLOGY: DEVELOPMENT FEATURES AND TRENDS (LATE 20TH – EARLY 21ST CENTURY).....	57
Olha OHIRKO, Nataliia HALAIKO, Taras RUDYY DISCRETE-MATHEMATICAL METHODS AS A BASIS FOR THE FORMATION OF ALGORITHMIC THINKING OF IT SPECIALTY STUDENTS.....	65
Vira STRIUKOVA THE FLIPPED CLASSROOM MODEL IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING: CURRENT TRENDS AND FUTURE PROSPECTS.....	74
Olena TYMOSHENKO, Serhii YAHODZINSKYI, Anatolii KOZYNEC HYBRID CONTINUOUS SUPPORT MODEL FOR PART-TIME STUDENTS IN HIGHER EDUCATION.....	84
Roman FRANKIV, Artem VITIUK THE USE OF PROJECT-BASED TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL AND PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE ARCHITECTS AND DESIGNERS.....	93

SECTION 2 PRESCHOOL EDUCATION

Yuliia VOLYNETS, Nadiia STADNIK, Iryna TOVT, Tetiana PANCHENKO PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT FOR TODDLERS' ADAPTATION TO PRESCHOOL EDUCATION THROUGH SANDPLAY IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY CHALLENGES.....	104
Iryna HRECHYSHKINA, Tamara MARKOTENKO LANGUAGE AND SPEECH DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN AS PREPARATION FOR SCHOOL: THEORETICAL FOUNDATIONS AND PRACTICAL GUIDELINES.....	113
Maryna DEMCHENKO WEB QUIZ AS A MEANS OF IMPROVING THE QUALIFICATIONS OF PRESCHOOL EDUCATION TEACHERS.....	121

Olha NEHRII

SEXUAL EDUCATION OF PRESCHOOL-AGED CHILDREN IN UKRAINE: CURRENT STATE AND FUTURE PROSPECTS.....	127
--	-----

Iryna NEHRII

FORMATION OF UKRAINIAN NATIONAL IDENTITY IN OLDER PRESCHOOL CHILDREN THROUGH WORKS OF UKRAINIAN CHILDREN'S LITERATURE.....	135
---	-----

Olena POLOVINA, Natalya HOLOTA, Tetiana SHYNKAR

THE IMPACT OF EDUCATIONAL LOSSES ON THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE PRESCHOOL EDUCATORS.....	144
--	-----

SECTION 3**PRIMARY EDUCATION****Svitlana ATAMANSKA, Roksolan DEREGA**

EDUCATION WITHOUT EXCESSIVE DIGITALIZATION: FORMATION OF "SLOW" THINKING, LONG ATTENTION, AND EDUCATIONAL INDEPENDENCE IN PRIMARY SCHOOL.....	152
--	-----

Valentyna VITIUK

USING MODERN READING TECHNIQUES WHEN STUDYING LYRIC WORKS IN PRIMARY SCHOOL	161
--	-----

Oksana DANYLIUK

DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS WITHIN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL THROUGH THE STUDY OF PHONETICS.....	167
---	-----

Nataliia IOVKHIMCHUK, Tetiana ZDIKHOVSKA

RHETORICAL ETHICS OF A TEACHER IN THE CONTEXT OF IMPLEMENTING THE NEW UKRAINIAN SCHOOL CONCEPT.....	172
--	-----

Lesia KOLTOK

FORMATION OF COMMUNICATIVE SKILLS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS THROUGH EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN THE COURSE «I EXPLORE THE WORLD».....	178
---	-----

Svitlana PROKHORENKO

MEDIA LITERACY IN THE CONTEMPORARY EDUCATIONAL PARADIGM.....	183
--	-----

Marta PROTS, Nataliya YAREMCHUK

INTEGRATED LEARNING AS A STRATEGY FOR IMPLEMENTING THE ACTIVITY-BASED APPROACH.....	189
--	-----

Nataliia SIRANCHUK, Svitlana ROMANYUK

THE TRANSFORMATION OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE.....	196
---	-----

Lyudmila SHVYDUN

METHODOLOGY OF USING PHILOSOPHICAL EXERCISES IN THE PROCESS OF FORMING CIVIC COMPETENCE OF YOUNGER SCHOOLPIECES.....	208
---	-----

SECTION 4**SPECIAL EDUCATION****Larisa VORONA, Iryna MAKARENKO, Anastasia MORDOVTSEVA**

INNOVATIVE TECHNOLOGIES OF PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN THE CONDITIONS OF INCLUSIVE LEARNING.....	216
--	-----

Olena GAYEVSKA

INTERDISCIPLINARY CONTEXT OF MEMORY: DIGITAL TECHNOLOGIES SUPPORTNG DEVELOPMENT OF CHILDREN WITH ASD	225
---	-----

Iryna KUZAVA

ORGANIZATION OF PHYSICAL EDUCATION OF CHILDREN WITH COMPLEX DISORDERS IN THE CONDITIONS OF MODERN EDUCATION.....	244
---	-----

Nataliia ROMANYSHYN

SCIENTIFIC-THEORETICAL ANALISYS OF DOMESTIC AND FOREIGN RESEARCH ON THE CLASSIFICATION OF SPEECH UNDERDEVELOPMENT CONDITIONS.....	251
--	-----

ACTA PAEDAGOGICA VOLYNIENSES

Випуск 3

Коректура • Ірина Миколаївна Чудеснова

Комп'ютерна верстка • Оксана Іванівна Молодецька

Дата розміщення онлайн – 08.09.2026 р. Дата друку – 15.09.2026 р.
Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 30,45. Замов. № 0926/703.
Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефон +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.